HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מדסיפא. בשמי כיתות. להכי תני ריש בסיפא לריש לג ניחא לן לאוקמה בשמי כיתות אלא שהרי הרב חומר כן ומי לית לה אתאי כת אחריתי מקמי דידהו ואמרו ליפכא לה הוה ניחא ליה בהני דמפקי ליה לעבד למיזות אלא מדסיפא מיתוקמא בשמי כיתות וע"כ במיפך והזמה מוקמית ליה הלכך ריש גמי אוקי במיפך והזמה: **שהרי העבד חומר כן.** לניחא ליה דמפקי ליה למיזות ויהבי ליה דמי עין: **בתרתי.** תוקן שמזיקין: **תיובתא דלא קמודנו.** הכי בתרתי בחבלא לעבד כלל אלא דקאמרי עמנו הייתם ותו לא מידי: **כוליה עבד.** בעי קמאי לשלומי: **ואפכינהו.** ואהנו ליה לרב לפוטרו מדמי עין שהן מרובין מדמי עין ומיהו עבד נפיק למיזות: **ואזמינהו.** והכא ליכא למימר כדאמר בריש לתתי ואמרי מקמי דידהו ואמרי ליפכא סימא לא עינו והפיל לא שינו לתי לתתי כת אחריתי בריש לתתי והדר אמרי הני הפיל לא עינו וסימא לא עינו כיון דלא לפומייהו פסקינן דינא דלא כרשאוים שמזיקים לא כרב לדמי אן שינו בכלל דמי עין של אחרונים אפילו נמצאו זוממין אלו אחרונים לא הוי מחייבו לתלן עדים זוממים מתחייבים על שיגמר הדין על פיהם הלכך הך סיפא מוכחא לפום דייטנא בשמי כיתות ומיפך והזמה: **ואיבי דמי.** אין ריש וכן סיפא כיון דהשתא מוקמא לה במיפך והזמה ובשמי כיתות עדים היכי דמי: **אי דמחתרי אחורי הני בשמי.** כגון לתמרי קמאי יום לתשון הוה מעשה ותו בתרתי ותמרי [ע] יום שני הוה מעשה ואיפכא הוה: **תיובתא כוליה עבד בעי לשלומי נרכ.** לכי מחייבי ליה מיום לתשון לתוליא עבדו למיזות תיובתא לכתי לא הוה בר מיומא להשא ביום שני הוה מעשה ותכתי כוליה עבד בעי לשלומי נרכ דכי תמו לתקהודי למיומיה נרכ דתכתי כוליה עבד הוה: **דמקדמי תקדומי הני בשמי.** שהם מודיעים לקודם שבאת כת לתשונה להעיד נעשה מעשה: **ואי דלא.** העמידו העבד נרבו בדין קודם שבאת כת לתשונה להעיד תכתי כולי תמי עבד בעי שלומי להם כוליה בעי לפקודים מייתי לתכתי דהוה בתרתי בתר תמי עין בעי לשלומי ליה ויכולין לומר לטוכתו בתלו כדאמר בפ' היו בודקין (סנהדרין מח.) ויכולין לומר לתוסרים על בעלה בתלו וי"ל דלתמי דמוקי לה השתא במיפך והזמה מסקינן דליילי כשעמד כבר בדין ומסתמא כבר נתפרסם הדבר שיש העבד למיזות והרב בעלמו מודה דקתני שהרב חומר כך שעמד בדין וכל עיקר שבאין לדין עכשיו לפי שהעבד תובע דמי עינו ומזמין את הרב לדין ורבו מודה לו תתו דמי שינו לכך כי תתו שהלין לא תתו תלא לגרע כתו של עבד שאם יבאו עדים על דמי עינו לא יהיה ממש בדברים ויודעים שם שיבאו עדים תגל מעיקרא לא הוה ידעינן דמיירי כשעמד בדין תפי' הרב מודה כמה פעמים לרך העבד לעדים דמודה בקנס פטור משום שכי פריך שפיר בתר דמפקי ליה למיזות כו' ות"ת למה לתק תניי לתוקמי לסיפא במיפך והזמה כיון דשעמד בדין מוקמינן לה יתמר שהעבד תובעו דמי עינו והרב מודה לו דמי שינו והכיא עבד עדים דשפיל את שינו וסימא את עינו ובאו עדים והזימום וי"ל דולמי ס"ד כך הוה שם מיפך הוה ע"י הולאת הרב כמו על פי עדים תגל תורתא דמילתא נקט שלין רגילות הרב להודות בלל תגל בשים עדים בדבר:

דאמרי גברא לא מחייב. אין הטעם משום דמי הוה בעי הוה תתי לב"ד ומודה ומיפטר דתפי' לשמואל דתמר לקמן (דף עה.) מודה בקנס ותת"כ בתו עדים מייב הכא כיון דלא עמד בדין לא תשבינן לגברא בר מיזה לענין קנס כדפריש"י בסוף המניח (לעיל נג. ושם: ד"ה אימא) בשמעתין דהולאת השור: **ונמצאו** זוממים קמאי. בהך סיפא הוכרך לומר שהעדים שהוכרו בבריית שהזמו הם היו רשאוים משום דלריך לומר דפסקינן לדינא תפומייהו אתין העדים זוממים משלמים עד שיגמר הדין על פיהם ואם לא שבאו תחילה לא ס"ת למפסק דינא תפומייהו אלא בריש תת"פ שבאו לסוף פסקינן דינא תפומייהו: **עבד** כל דהו מימר אמר. הרבה ים לתמוה תמתי קתמר כל דהו לגמרי בתין לסיועיה: הוה ומודה ומפטר דמודה בקנס פטור ומיזות דשן ועין קנסת הוה:

כשעמד בדין. על התכלות הללו ע"י עדים תחרים בב"ד תתר ומייבוהו להניח העבד וברח דהשתא תי קתתי בעלים קטן הת לא מהניא ליה הודאה וקתבע ליה תתי עבד הפלח תת שיני ושתת תת עיני והעמדתיך בדין ונתחייבת לי דמי עיני והביא עדים תלו על כך ותתו שהדי תחריני ותפכינהו ותמרו לא תייבינהו ב"ד תלא דמי שן ומזיקינהו הלכך בין ריש ובין סיפא תדמי עבד לא מחייבי להת תב"ד קתת נפק עבד לזיזות תלא שזה היה מחזיק בו תבל דמי עין משלמי לעבד בשבח דריש תת להת ממונא דעין תית ליה גבייה מבית דין קתת וקבעו הני למיפטריה ובסיפא משלמי דמי עין לרב דקא מחייבי ליה משקרא וע"כ בדתפכינהו מוקמת ליה דתי לתו הכי כיון דליכא שהדי תבי דינא קתת כוליה עבד בעי שלומי: **דוקיא דרבא.** דהכתם תחילת הזמה היא מהיכא: **תיובתא מרישא.** דמוקי לה בשלם כיתות שוף שוף מי קא תיתכתם דתיסורי עדותן בטילה בהכתם דקתמי הת מי לתו מיתזמי דינא כוותייהו פסקינן ויהיב דמי אן דיכנו בכלל עדות הרשאוים ומשום הכי מהניא בהן תורת הזמה תבל גבי שנים תומרים הרג ושנים תומרים לא הרג דתיכתום שמקי ולא קטלינן ליה ולעולם[ע] תימת לך כיון דבטיל שהדותייהו לא מהניא בהו תורת הזמה: **מדריש.** מוכתת בשלם כיתות דקתני שהרי הרב חומר כן תלמת דתתו כת אחריתי בריש לתתי שהזמו הוה מחייב ליה דמי עין: **סיפא נמי בשלם.** כיתות ונהי דלא תפטר דתהוי כת אחריתי קודמת דע"כ דקמתי אחרי הפיל והדר הפיל והני אחרי הפיל והדר הפיל לא מיגמר דינא תפומייהו למיתן דמי עינא תלא דמי אן והוי בכללא דתרוייהו וכיון דלא גמר הדין על פיהם לא מחייבי הני מציעאי בהזמה דכת שלישית מיהו הכי מוקי לה דתתו הני בי תרי בריש ואחרי הפיל והדר אמרי לא מיגמר דינא תפומייהו ופסקינן לדינא תפומייהו כו': **דקא מכחשי זקמתי.** ובטלה עדותן דלא יהיב דמים היתירים וקתני דכי נמצאו זוממים על ידי כת שלישית משלמין: **תלת סיפא נמי לי.** לתוקמה בדומקא בשלם כיתות הת בתרי סגיא ובדתפכינהו ותזמינהו וריש כדמשמע בשלשה ודלא בדתפכינהו ומיהו מינה ליכא למידק מידי:

ניפוק

ע) [לעולם רש"ס],

(ע) גמ' ודקא אפכינהו ותזמינהו:

רש"י ד"ה אי דמאחרי כו' יום שני הוה. וקשה לי הא כתב לה בעי שלומי דכי העידו היה בתמת תייב וחכו בכולל תם דמצי תגל לתקדמי תקדומי וכמ"ש רש"י ד"ה דמקדמי דכל שקודם שבאת כת שניה להעיד נעשה מעשה סגי. והו"ל לרש"י לפרש דמתחרי שזומנים שתחר שהעידו נעשה המעשה ו"ע:

צה א מיי' פי"ט מהל' עדות הלכה ג:

מדסיפה במיפך והזמה, רישא נמי במיפך והזמה. דקתאני סיפא במיפך מעידנו באיש פלוני שהפיל שן עבדו ואחרי כן סימא עינו שהרי העבד אומ' כן ונמצאו זוממין משלמין דמי עין לרב. ואמ', היכי דאמי או לימא דלא מודו המזימין בהבלא כלל, דמי כוליה עבד בעו לשלומי לרב. אלא דמשהדי הכי אותו היום שהעדתם שהפיל שן עבדו עמנו הייתם אתו היום במקום פלוני, אלא מקודם לכן סימא עינו ועמד עמו בדין ויצא לחירות בדמי עינו ואחר כך חבלו והפיל שנו, כי האי גונא ודאי משלמין דמי עין לרב. ומדסיפא לא מיתוקמא אלא במיפך והזמה, רישא נמי במיפך והזמה. והאי דקתאני משלמין דמי עין לרב אחר שפוחתין לו דמי השן. וחזדנו לבאר דוקיא דרבה דדייק מהא מתניתא דהכחשה תחילת הזמה היא, מנין. ואמ' רב אשי רבה הכי דייק מדרישא בשלוש כיתות סיפא נמי בשלוש כיתות, ואי אפשר להעמיד ההכחשה ברישא דקמא לן האחרונים מכחישין את הראשונים ואם נאמר שהעידו הראשונים כי הפיל ואחר כך סימא ונתחייב הרב לתת דמי עין לעבד, ובאו אחרים והכחישום ואמ' סימה ואחר כך הפיל, נמצאו הראשונים מוכחשין. באה כת שלישית והזימו כת הראשונה, חייבין לשלם דמי עין לרב היה לו לומר ולמה אמרה הבריתא דמי עין לעבד אלא ודאי כת האמצעית נמצאו זוממין והם מכחישין ולא מוכחשין ולא שמע' מינה ולא מידי כי דייק רבה מסיפא. ומוקמה לסיפא כגון דאתו תרי ואשהידו דהפיל שינו ואחר כך סימה עינו דבעי הרב לשלם דמי עין ובאו אחרים והכחישו ואמ' סימא ואחר כך הפיל ובאה כת שלישית והזימו את הכת הראשונה המוכחשת וכיון שהוזמו נתחייבו לשלם דמי עין לרב כדקתאני בבריתא. ודייק רבה מדבדיני ממונות הוכחשו ואחר כך הוזמו משלמין הם, הכי נמי בדיני נפשות אם הוזמו אחרי שהוכחשו נהרגין. ובא אביי ודחה לדוקיא דרבה, והתקפה דר' זירא פשוטה ודחויה היא,

ניפוק